



TASHKENT MEDICAL ACADEMY

100
TMA
ANNIVERSARY



Journal of Educational and Scientific Medicine



Issue 5 | 2025



OAK.UZ

Google Scholar

Science Education Commission of the Cabinet
Ministry of the Republic of Uzbekistan

ISSN: 2181-3175

GYNECOLOGY AND REPRODUCTOLOGY: DIAGNOSIS, TREATMENT AND INNOVATIVE APPROACHES

OLIMJONOVA MAXLIYOXON SADRIDDIN QIZI

olimjonovamahliyo5@gmail.com

Annotations:

This scientific work highlights modern diagnostic, treatment methods, and approaches in gynecology and reproductive medicine. It analyzes the most effective methods for maintaining women's health and restoring fertility. Additionally, factors affecting reproductive health and ways to eliminate them are discussed.

Keywords:

gynecology, reproductive medicine, diagnostics, treatment, women's health, infertility, pregnancy, hormonal balance, reproductive health.

GINIKOLOGIYA VA REPRODUKTOLOGIYA: DIAGNOSTIKA, DAVOLASH VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Z. M. BOBUR NOMIDAGI ANDIJON DAVLAT UNIVERSITETI TABIIY FANLAR FAKULTETI BIOLOGIYA TA'LIM YO'NALISHI 1-BOSQICH TALABASI OLIMJONOVA MAXLIYOXON SADRIDDIN QIZI

olimjonovamahliyo5@gmail.com

Ushbu ilmiy ish ginekologiya va reproduktologiya sohasidagi zamonaviy diagnostika, davolash usullari hamda yondashuvlarni yoritadi. Ayollar salomatligini saqlash va tug'ish qobiliyatini tiklash bo'yicha eng samarali usullar tahlil qilinadi. Shuningdek, reproduktiv salomatlikka ta'sir etuvchi omillar va ularni bartaraf etish yo'llari muhokama qilinadi.

Kalit sozlar: ginekologiya, reproduktologiya, diagnostika, davolash, ayollar salomatligi, bepushtlik, homiladorlik, gormonal muvozanat, reproduktiv salomatlik

ГИНИКОЛОГИЯ И РЕПРОДУКТОЛОГИЯ: ДИАГНОСТИКА, ЛЕЧЕНИЕ И ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ

АНДИЖАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ З. М. БАБУРА ФАКУЛЬТЕТ ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК СТУДЕНТКА 1-ГО КУРСА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО НАПРАВЛЕНИЯ "БИОЛОГИЯ" ОЛИМДЖОНОВА МАХЛИЁХОН САДРИДДИН КЫЗЫ olimjonovaamahliyo5@gmail.com

В данной научной работе освещены современные методы диагностики, лечения и подходы в области гинекологии и репродуктологии. Проанализированы наиболее эффективные методы сохранения здоровья женщин и восстановления фертильности. Также будут обсуждаться факторы, влияющие на репродуктивное здоровье, и пути их устранения.

Ключевые слова: гинекология, репродуктология, диагностика, лечение, женское здоровье, бесплодие, беременность, гормональный баланс, репродуктивное здоровье

KIRISH O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimida onalar va bolalar salomatligini muhofaza qilish, shuningdek, aholining reproduktiv salomatligini mustahkamlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. So'nggi yillarda davlatimiz rahbari tomonidan ushbu sohalarini rivojlantirishga qaratilgan bir qator muhim qarorlar qabul qilindi. Xususan, 2023-yil 8-sentabrda qabul qilingan "Onalar va bolalar salomatligini muhofaza qilish, aholining reproduktiv salomatligini mustahkamlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-296-son qarori ushbu yo'nalishdagi islohotlarning muhim bosqichi hisoblanadi. Mazkur qaror doirasida tuman (shahar) tibbiyot birlashmalarining tug'ruq bo'limlari negizida tumanlararo perinatal markazlar tashkil etish, shuningdek, akusherlik va ginekologiya, prenatalogiya, perinatalogiya, neonatalogiya, reproduktologiya sohalarida tibbiyot

oliy ta'lim muassasalari hamda professional ta'lim muassasalari, tibbiyot xodimlarining malakasini oshirish markazlari ta'lim dasturlarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish kabi chora-tadbirlar belgilangan. Bunday tashqari, 2022-yil 25-aprelda qabul qilingan PQ-216-sonli "2022 — 2026-yillarda onalik va bolalikni muhofaza qilishni kuchaytirish to'g'risida"gi qarorda bolalar, homilador va tug'ish yoshidagi ayollarni zarur vitamin komplekslari, yod preparati, temir va foliy kislotasi bilan bepul ta'minlash joriy etilgan. Shuningdek, 2024-yil 12-mayda qabul qilingan "Aholining reproduktiv salomatligini yaxshilashga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-512-sonli Prezident farmoni orqali reproduktiv salomatlik xizmatlarini takomillashtirish, bepustlikni davolash markazlarini tashkil etish va aholining reproduktiv salomatlik bo'yicha xabardorligini oshirishga qaratilgan dasturlar amalga oshirilishi belgilandi. Ushbu qarorlar va chora-tadbirlar mamlakatimizda ginekologiya va reproduktologiya sohalarini rivojlantirish, shuningdek, onalar va bolalar salomatligini yaxshilashga qaratilgan keng ko'lamli islohotlarning amaliy ifodasidir. Ginekologiya va reproduktologiya ayollar sog'lig'ini saqlash va ularning tug'ish qobiliyatini tiklashga yo'naltirilgan muhim tibbiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Zamonaviy tibbiyotda bu sohalar ayollarning reproduktiv salomatligini yaxshilash, homiladorlikni rejalashtirish, bepustlik muammolarini hal qilish va turli ginekologik kasalliklarni oldini olish bilan chambarchas bog'liq. So'nggi yillarda O'zbekistonda sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar olib borilmoqda. Jumladan, onalik va bolalikni muhofaza qilish, reproduktiv salomatlikni mustahkamlash bo'yicha davlat dasturlari ishlab chiqilib, amaliyotga tatbiq etilmoqda. Reproaktiv salomatlikni ta'minlash davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, so'nggi yillarda O'zbekistonda onalik va bolalikni muhofaza qilish, bepustlikka qarshi kurashish va zamonaviy ginekologik muolajalarni rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, Prezident farmoyishlari va qarorlari asosida perinatal markazlar faoliyatini yaxshilash, skrining dasturlarini kengaytirish va zamonaviy sun'iy urug'lantirish usullarini joriy etish bo'yicha tizimli ishlar olib borilmoqda.

Ginekologiya va reproduktologiya bugungi kunda nafaqat tibbiyot, balki jamiyatning demografik barqarorligi va millat genofondini mustahkamlash nuqtayi nazaridan ham dolzarb sohaga aylangan. Ayollar sog'lig'i bevosita kelajak avlodning salomatligi bilan bog'liq bo'lib, onalik va tug'ruq xavfsizligini ta'minlash, ginekologik kasalliklarning oldini olish, bepustlikni davolash va sun'iy urug'lantirish texnologiyalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Dunyo miqyosida bepustlik muammosi jiddiy global masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, dunyodagi har olti juftlikdan biri bepustlik bilan bog'liq muammolarga duch keladi. O'zbekistonda ham mazkur muammoga qarshi kurashish va aholining reproduktiv salomatligini yaxshilash bo'yicha bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shu jumladan: Onalar va bolalar salomatligini yaxshilash dasturi: Tug'ruq yoshidagi ayollar va homilador ayollar uchun tibbiy ko'riklardan o'tish majburiyati joriy etilgan. Reproaktiv salomatlikni mustahkamlash: 2023-yil 8-sentabrda qabul qilingan PQ-296-sonli qaror asosida perinatal markazlar tashkil etilib, bepustlik va homiladorlikni rejalashtirish xizmatlari rivojlantirilmoqda. Sun'iy urug'lantirish va bepustlikka qarshi kurash: 2024-yil 12-maydagi PF-512-sonli Prezident farmoni orqali sun'iy urug'lantirish xizmatlari takomillashtirilmoqda. Onkologik va gormonal kasalliklarning oldini olish: Ginekologik kasalliklar, shu jumladan, bachadon bo'yni saratoni va gormonal disbalans bilan bog'liq muammolar bo'yicha skrining dasturlari yo'lga qo'yilgan. Ushbu ilmiy ishning asosiy maqsadi ginekologiya va reproduktologiya sohasida zamonaviy diagnostika va davolash usullarini o'rganish hamda ularning samaradorligini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot doirasida quyidagi masalalar ko'rib chiqiladi: 1. Zamonaviy diagnostika va skrining usullarining samaradorligini tahlil qilish. 2. Ginekologik kasalliklarni erta bosqichda aniqlash va davolash usullarini o'rganish. 3. Bepustlikni davolashning yangi texnologiyalarini tahlil qilish. 4. Homiladorlikni rejalashtirish va prenatal skrining dasturlarining ahamiyatini ochib berish. 5. O'zbekistonda reproduktiv salomatlik bo'yicha amalga oshirilayotgan davlat dasturlarini o'rganish va ularning natijalarini tahlil qilish. Bepustlikning ortishi – Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, dunyoda har 6 juftlikdan biri bepustlik muammosiga duch kelmoqda. O'zbekistonda ham bu ko'rsatkich ahamiyatli bo'lib, bepustlikning erkaklar va ayollar orasida ko'payishi tibbiyot va jamiyat uchun jiddiy muammo bo'lib qolmoqda. Ginekologik kasalliklarning keng tarqalishi – Bachadon bo'yni saratoni, endometriozi, polikistik tuxumdon sindromi (PTOS) kabi kasalliklarning ortishi ayollar reproduktiv salomatligiga jiddiy xavf tug'dirmoqda. Homiladorlik va tug'ruq asoratlari – O'zbekistonda onalik o'limi darajasini kamaytirish bo'yicha choralar ko'rilayotgan bo'lsa-da, homiladorlik va tug'ruq bilan bog'liq xavflar mavjudligicha qolmoqda. Reproaktiv salomatlik bo'yicha xabardorlikning pastligi – Aholining reproduktiv sog'liq masalalari bo'yicha yetarli ma'lumotga ega emasligi turli kasalliklarning oldini olish imkoniyatlarini cheklaydi.

Ushbu muammolarni hal etish uchun quyidagi yo'nalishlarda tizimli ishlarni olib borish muhimdir: 1. Bepustlikni davolash va sun'iy urug'lantirish markazlarini rivojlantirish. Sun'iy urug'lantirish usullarini yanada rivojlantirish va arzonlashtirish. Bepust juftliklarni erta aniqlash va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlarini ishlab chiqish. 2. Ginekologik kasalliklarni erta aniqlash va oldini olish. 2023-yil 8-sentabrda qabul qilingan PQ-296-sonli qaror asosida ayollar uchun majburiy skrining dasturlarini kengaytirish. Onkologik kasalliklarning oldini olish uchun bachadon bo'yni saratoni skrining dasturlarini kuchaytirish. 3. Homiladorlik va tug'ruq xavfsizligini oshirish. Prenatal skrining dasturlarini takomillashtirish. Homilador ayollarning bepul tibbiy tekshiruvlardan o'tishini ta'minlash. Kamqonlik va anemiya kabi kasalliklarning oldini olish uchun vitamin va temir preparatlarini bepul tarqatish. 4. Reproaktiv salomatlik bo'yicha ta'lim va xabardorlikni oshirish. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida reproduktiv salomatlik bo'yicha majburiy darslar joriy etish. Televideniye va internet orqali keng qamrovli axborot kompaniyalarini tashkil qilish.

XULOSA Ginekologiya va reproduktologiya sohalari ayollar salomatligini saqlash, ularning tugʻish qobiliyatini tiklash va jamiyatning demografik barqarorligini taʼminlashda muhim oʻrin tutadi. Ushbu tadqiqot doirasida reproduktiv salomatlik bilan bogʻliq muammolar, ularning kelib chiqish sabablari va zamonaviy tibbiy yondashuvlar tahlil qilindi. Oʻzbekistonda bu borada davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar sezilarli natijalar bermoqda. Prezident qarorlari va farmoyishlari asosida perinatal markazlar faoliyati yaxshilanib, tugʻruq jarayonining xavfsizligini oshirish, bepushtlikni davolash imkoniyatlarini kengaytirish boʻyicha keng koʻlamli ishlar olib borilmoqda. Jumladan: 2023-yil 8-sentabrda qabul qilingan PQ-296-sonli qaror orqali tugʻruq boʻlimlarining infratuzilmasi yaxshilanoqda, ayollar va bolalar salomatligini muhofaza qilish uchun yangi markazlar tashkil etilmoqda. 2024-yil 12-maydagi PF-512-sonli Prezident farmoni sunʼiy urugʻlantirish markazlarining sonini oshirish, bepushtlikni davolash xizmatlarini rivojlantirish va reproduktiv salomatlik boʻyicha maʼlumot berish tizimini kuchaytirishga qaratilgan. 2022-yil 25-aprelda qabul qilingan PQ-216-sonli qaror orqali homilador ayollar va yosh bolalarni zarur vitaminlar, temir va foliy kislotasi bilan taʼminlash tizimi yoʻlga qoʻyilgan. Ilmiy va amaliy jihatdan olib borilgan tadqiqotlar quyidagi natijalarga olib keladi: 1. Ginekologik kasalliklarni erta aniqlash va skrining dasturlarining ahamiyati oshdi. Reproaktiv salomatlikni tekshirish uchun muntazam skrining dasturlari yoʻlga qoʻyilmoqda. Ayollar orasida bachadon boʻyni saratoni va boshqa onkologik kasalliklarni erta aniqlash samaradorligi oshmoqda. 2. Homiladorlik va tugʻruq xavfsizligi yaxshilanoqda. Prenatal tibbiy xizmatlar sifatining oshishi tufayli onalar va chaqaloqlar oʻlim darajasi pasaymoqda. Homilador ayollar orasida kamqonlik va gormonal buzilishlarni davolashga eʼtibor kuchaytirildi. 3. Bepushtlikni davolash va sunʼiy urugʻlantirish xizmatlari rivojlanmoqda. In vitro urugʻlantirish (IVF) texnologiyalarining takomillashtirilishi natijasida bepushtlik bilan kurashish imkoniyatlari kengaydi. Erta bosqichda diagnostika va profilaktika choralari natijasida juftliklar orasida reproduktiv muammolarni oldini olish imkoniyati oshdi. 4. Reproaktiv salomatlik boʻyicha xabardorlik oshdi. Maktab va oliy taʼlim muassasalarida reproduktiv salomatlik boʻyicha darslar va seminarlar tashkil qilinmoqda. Ommaviy axborot vositalari orqali sogʻlom turmush tarzi va rejalashtirilgan homiladorlik haqida maʼlumot berilmoqda.

TAKLIFLAR Kelajakda ginekologiya va reproduktologiya sohasida quyidagi yoʻnalishlarda ish olib borish muhim: Davlat dasturlarini kengaytirish – Reproaktiv salomatlikni qoʻllab-quvvatlashga qaratilgan davlat dasturlarini yanada takomillashtirish, ularni aholining barcha qatlamlari uchun qulay va arzon qilish. Skrining va diagnostika xizmatlarini kengaytirish – Ayollar orasida erta bosqichda kasalliklarni aniqlash tizimini kuchaytirish, onkologik kasalliklarni oldini olish boʻyicha milliy dasturlarni rivojlantirish. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish – Sunʼiy urugʻlantirish, genetik tadqiqotlar va gormon terapiyasi kabi ilgʻor usullarni joriy etish orqali bepushtlikka qarshi kurashish. Xabardorlik va taʼlim dasturlarini kuchaytirish – Reproaktiv salomatlik haqida jamiyatda tushunchalarni oshirish, yoshlarni bu borada erta xabardor qilish uchun taʼlim tizimiga qoʻshimcha fanlar va dasturlar kiritish.

Ginekologiya va reproduktologiya sohasidagi rivojlanish inson salomatligi va jamiyatning kelajagi uchun muhim omildir. Oʻzbekistonda bu yoʻnalishda amalga oshirilayotgan islohotlar va davlat dasturlari ayollar salomatligini mustahkamlash, bepushtlik muammosini hal qilish va sogʻlom avlodni dunyoga keltirishga qaratilgan. Kelajakda bu sohaga oid innovatsion yondashuvlarni joriy qilish, taʼlim va profilaktik xizmatlarni kengaytirish orqali yanada ijobiy natijalarga erishish mumkin.

ADABIYOTLAR

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari: Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-296-sonli qarori: "Onalar va bolalar salomatligini muhofaza qilish hamda aholi reproduktiv salomatligini yanada mustahkamlash chora-tadbirlari toʻgʻrisida" (08.09.2023).

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining PF-512-sonli farmoni: "Sunʼiy urugʻlantirish xizmatlarini rivojlantirish va reproduktiv salomatlikni mustahkamlash toʻgʻrisida" (12.05.2024).

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-216-sonli qarori: "Homilador ayollar va yosh bolalarni zarur vitaminlar bilan taʼminlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida" (25.04.2022).

N.K. Raxmatova, M. Usmonova. "Ginekologik kasalliklar va ularning zamonaviy davolash usullari". Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2021.

A.A. Islomov. "Reproduktiv salomatlik va onalik muhofazasi: ilmiy asoslar va amaliy yondashuvlar". Toshkent, 2022.

Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti (JSST) maʼlumotlari – Reproaktiv salomatlik va bepushtlik statistikasi boʻyicha hisobotlar.

Oʻzbekiston Respublikasi Qonunchilik portal: <https://lex.uz>

JSSTning reproduktiv salomatlik boʻyicha rasmiy sayti: <https://www.who.int>

Oʻzbekiston Sogʻliqni saqlash vazirligi sayti: <https://ssv.uz>

Daryo.uz – Tibbiyot boʻlimi: <https://daryo.uz>

CyberLeninka ilmiy maqolalar kutubxonasi: <https://cyberleninka.ru>